

Ykkösakseli ry

Vuosikertomus 2024

Sisällysluettelo

Yleistä	2
Jäsenet	2
Hallituksen kokoonpano ja toiminta	2
Toiminta	3
Jäsenille suunnattu toiminta	3
Leader-toiminta	3
Hanketoiminta	4
Ykkösmassi – Nuoriso-Leader-toiminta	4
Henkilöstö	5
Taloustilanne	5
 Liite 1 Vuosiraportti Leader-toiminnasta MMM:lle.....	7
Liite 2 Taulukkoliite Ykkösakselin vuosikertomukseen.....	8

Yleistä

Ykkösakseli on perustettu vuonna 2007. Ykkösakseli on paikallinen kehittämisyhdistys ja Leader-ryhmä, jonka toiminta-alue on Karkkila, Lohja, Salo ja Vihti. Se on laatinut toimintansa ohjaamiseen paikallisen kehittämisstrategian vuosille 2023-2027 yhdessä alueensa asukkaiden, yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Jäsenet

Yhdistyksen jäseneksi voi liittyä jokainen yksityinen henkilö, oikeuskelpoinen yhteisö ja säätiö, joka hyväksyy yhdistyksen tarkoituksen ja säännöt. Yhdistyksen hallitus hyväksyy uudet jäsenet hakemuksesta. Joulukuun lopussa 2024 (2023) yhdistyksen jäsenrekisterissä oli 209 (225) jäsentä, joista maksaneita 100 (73). Jäsenmaksun maksaa vain noin 47 (32) prosenttia jäsenistä. Liitteen taulukko 3.

Hallituksen kokoonpano ja toiminta

Ykkösakselin toimeenpanevana elimenä toimii ja yhdistyksen toimintaa johtaa hallitus. Hallituksen kokoonpano noudattaa kolmikantaperiaatetta: 1/3-osa on maaseudun asukkaita, 1/3-osa yhdistysten ja pienten yritysten edustajia ja 1/3-osa on paikallisen julkisen sektorin edustajia. Valinnassa huomioidaan lisäksi alueellinen tasapuolisuus. Hallitukseen kuuluu 12 varsinaista jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Sekä varsinaiset että varajäsenet voivat osallistua kaikkiin kokouksiin ja koulutuksiin. Ykkösakselin puheenjohtaja vuonna 2024 oli Kai Nousiainen Lohjalta. Varapuheenjohtajana toimi Marjaana Mänkäri Salosta. Hallituksen varsinaisista jäsenistä uusia oli neljä ja varajäsenistä kolme. Hallituksen jäsenistä yksi on nuori, alle 29-vuotias. Hallituksen kokoonpano liitteessä taulukko 4.

Hallitus kokoontui vuonna 2024 neljätoista kertaa, joista virallisia kokouksia oli kolmetoista. Yksi kokouksista ei ollut päätösvaltainen. Kokouksista seitsemän oli läsnäkokouksia, yksi etäkokous ja kolme sähköpostikokousta. Äänioikeutettuja jäseniä oli kokouksissa paikalla 7-12, keskimäärin 9,7 jäsentä. Äänioikeutettujen jäsenten osallistumisprosentti oli 81.

Hallitukselle on järjestetty kaksi erillistä omaa koulutusta. Hallituksen jäseniä osallistui Maaseutuverkoston etäyhteyksin järjestettyihin Leader-hallitusiltoihin sekä Uudenmaan ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien yhteistyöristeilyyn. Puheenjohtaja osallistui Leader-ryhmien puheenjohtajien tapaamiseen. Lisäksi hallituksen jäseniä on osallistunut Ykkösakselin edustajina omien hankkeiden tilaisuuksiin sekä erilaisiin paikallisiin tapahtumiin ja tilaisuuksiin.

Ykkösakselin strategiassa on määritelty hallituksen alaisuudessa toimivista työryhmistä ja jaostoista seuraavasti: Hallituksen apuna toimivat kaupunkijaosto ja nuorisojaosto. Myös muita jaostoja voidaan perustaa. Jaostot tuovat toimintaan omaa asiantuntemusta ja osaamista ja lisäävät toiminnan näkyvyyttä. Hallitus asettaa tarvittavat työryhmät vuosittain.

Kaupunkijaostoa ei ole nimetty vielä. Ykkösakselin nuorisojaosto aloitti toimintansa vuonna 2023. Jaostossa on jäseniä 10 (liitteen taulukko 5). Jaosto kokoontui vuonna 2024 neljä kertaa ja mm. valitsi rahoitettavat Ykkösmassi-hankkeet. Jaoston toiminnan käynnistymistä tuettiin TwinLAG-hankkeen avulla. Jaoston jäsenille järjestettiin syksyllä 2024 kehittämisspäivä risteillen. Risteilylle osallistui nuorten lisäksi Ykkösakselin työntekijä ja hallituksen edustaja.

Toiminta

Yhdistyksen pääasiallinen tehtävä on vastata alueen Leader-toiminnasta. Yhdistyksen strategian toteuttaminen ja aktiivisen kehittäjän roolin ottaminen edellyttää omien hankkeiden toteuttamista ja rahoituksen hakemista näihin hankkeisiin Maaseuturahaston lisäksi myös muista rahastoista.

Yhdistyksellä oli vuonna 2024 kolme omaa hanketta: kansainvälinen TwinLAG-hanke, kylähanke Lumoavat kylät sekä Kyläareena-hanke.

Jäsenille suunnattu toiminta

Yhdistyksen kevätkokous pidetään vuosittain toukokuun loppuun mennessä ja syyskokous syys-joulukuussa. Kevätkokous pidettiin 7.5.2024 Vihdissä Jokikunnan Seurojentalolla. Syyskokous pidettiin 20.11.2024 Salon Suomusjärvellä Kettulan Pirtillä. Yhdistyksen uutiskirje lähetettiin jäsenille, lisäksi erillinen jäsenkirje kaksi kertaa vuodessa.

Leader-toiminta

Leader-toiminnan tavoitteena on auttaa paikallisia toimijoita oman alueensa kehittämisessä. Leader-ryhmä aktivoi aluetta, rakentaa yhteistyötä, neuvoa ja rahoittaa kehittämistyötä.

Ykkösakselin myöntövaltuus eli hankkeille ohjattava rahoitus koko ohjelmakaudelle 2023-2027 on 3,8 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 rahoituskehys oli 1 055 000 euroa ja vuosien 2023-2024 kehys yhteensä 1 637 500 euroa.

Leader-hankkeiden haku on jatkuvaa ja kaikki hakemukset jätetään Hyrrä-järjestelmässä. Hankkeiden valinta tapahtuu valintajaksoittain. Ykkösakselilla oli viisi valintajaksoa vuonna 2024.

Vuoden 2024 keväällä kaikkien tukimuotojen haku saatiin käyntiin. Päätöksenteko ELY-keskuksessa käynnistyi vaiheittain loppuvuodesta 2023 alkaen. Ykkösakselin hankkeista tehtiin ensimmäiset tukipäätökset maaliskuussa 2024. Vuoden 2024 aikana tehtiin 109 tukipäätöstä ELY-keskuksessa.

Vuoden aikana tuli vireille 86 (koko ohjelmakaudella 127) hakemusta, joista hallitus käsitteli vuoden aikana 84 (120). Myönteisen rahoitusesityksen sai 49 (67) hanketta. Hallitus teki 24 (29) kielteistä rahoituspäätöstä. Hakijat peruivat 11 (24) hakemusta. Hallituksen päätöksellä tukea myönnettiin yhteensä 492 622 (936 385) euroa. ELY-keskuksen päätöksellä oli vuoden lopussa sidottu 837 700 euroa.

Ykkösakselin strategian tavoitteeksi on asetettu mm. 320 rahoitettua hanketta, kuusi Älykäs kylä -strategiaa, 25 toteutettua ympäristö- ja ilmastotoimenpidettä, 100 tuettua yritystä, joista uusia yrityksiä 24, 80 uutta palvelua, 30 uutta työpaikkaa ja 40 000 talkootuntia. Hallituksen rahoitettavaksi valitsemien hankkeiden suunnitellut tulokset vuoden 2024 lopulla: 60 rahoitettua hanketta, 45 ympäristö- ja ilmastotoimenpidettä, 21 tuettua yritystä, joista uusia 3, 33 uutta palvelua, 15 uutta työpaikkaa, 18 laadittua suunnitelmaa, 6 430 talkootuntia. Toteumatilanne painopisteittäin liitteen taulukko 1.

Myöntövaltuuden jakautumiselle strategian eri painopisteille asetettiin tavoitetasot: painopisteet A, Lähipalveluilla lisää pito- ja vetovoimaa, 30 %, painopiste B, Monipuolisilla asumis- ja työntekomahdollisuuksilla sujuvaan arkeen, 25 %,

painopiste C, Elinvoimaiset yritykset ja yrittäjyys lisäävät elinvoimaa, 20 % ja painopiste D, Muutoskyvykyys, vastuullisuus ja varautuminen turvaavat tulevaisuutta, 25 %.

Kun tarkastellaan kehyksen jakautumista hallituksen puoltajien mukaan, painopiste A 38 %, painopiste B 0 %, painopiste C 18 % ja painopiste D 44 %. Painopisteelle B, Monipuolisilla asumis- ja työntekomahdollisuuksilla sujuvaan arkeen, ei ollut vielä ehtinyt tulla yhtään hanketta. Toteumaa seurataan ja neuvonnassa huomioidaan tilanne.

Yksityisen rahoituksen kertymä oli vuoden lopussa 50 %, kun tavoite on 35 %. Tässä on huomioitu hallituksen puoltajien kehyksen mukainen osuus koko ohjelmakauden toimintarahasta.

Hanketoiminta

TwinLAG

Nuorten aktivoimista mukaan alueensa kehittämiseen on tuettu kansainvälisessä TwinLAG -hankkeessa, joka käynnistyi vuonna 2020. Hankkeessa on kumppaneita Ranskasta, Irlannista, Moldovasta ja Pohjois-Makedoniasta sekä Leader EMO Suomesta. Hankkeen kansallisessa osassa valmisteltiin Ykkösakselin nuorisajaoston perustamista ja jäsenten hakua. Hankkeella myös tuettiin nuorisajaoston toiminnan käynnistymistä kevään 2024 aikana.

Lumoavat kylät

Lumoavat kylät -hanke on Ykkösakselin oma kylähanke, jossa osatoteuttajina ovat Uudenmaan Kylät ry ja Varsinais-Suomen kylät ry. Hanke käynnistyi vuoden 2022 alussa ja on kolmevuotinen. Hankkeessa etsitään kylien kehittämismahdollisuuksia, parannettiin yhteistyötä ja vuoropuhelua kylien ja muiden toimijoiden välillä sekä lisätään maaseutualueiden tunnettuutta ja maallemuuttoa. Vuoden 2024 aikana hankkeessa toteutettiin webinaari muuttajien vastaanottamisesta ”*Kylä kutsuu – Kotiutuuko muuttaja?*” sekä webinaari rakentamisen mahdollisuuksista kylillä ”*Saanko luvan? – Kylille rakentamisen mahdollisuudet*”. Hankkeen loppuseminaari järjestettiin 27.11.2024 Salon Suomenselällä. Hankkeessa valmistui myös brändikäsikirja kylän markkinointiin sekä toteutettiin kylävideoita. Lisäksi järjestettiin parikymmentä teemallista kyläiltaa alueen eri puolilla.

Kyläareena

Kyläareena -hankkeen pääasiallisena tavoitteena oli Salossa vuonna 2023 toteutetun paikalliskehittäjien kaksipäiväisen Kyläareena-tapahtuman yhteydessä järjestettyjen tutustumisretkien ja teematyöpajojen (Kylä ilmastotoimijana, Kylämatkailu ja Kansalaistoiminnan tulevaisuus) toteutus. Vuonna 2024 järjestettiin paikallisesti vastaavat teematyöpajat, joissa Kyläareenan työpajojen teemoja pohdittiin paikallisten toimijoiden kanssa.

Ykkösmassi – Nuoriso-Leader-toiminta

Nuorten saaminen mukaan toimintaan on ollut haaste. Ykkösmassi, Ykkösakselin oma nuoriso-Leader, käynnistyi vuoden 2017 alussa. Toive on, että nuoriso-Leader olisi nuorille matalan kynnyksen tapa tutustua Leader-toimintaan ja oppia hanketoiminnan pelisääntöjä sekä osallistua pienellä panoksella oman alueensa kehittämiseen. Kahdeksan vuoden aikana on tuettu 84 nuorten oman idean toteutumista. Avustusta on maksettu yhteensä 38 887 euroa. Viime vuonna Ykkösmassia maksettiin 3 125 euroa seitsemälle hankkeelle. Hankkeissa hankittiin välineitä harrastuksiin ja liikuntaan, järjestettiin nuorille lani-tapahtumia sekä tuettiin nuorten kesäleiritoimintaa ja opintomatkoja.

Henkilöstö

Yhdistyksen työntekijät toimivat hallituksen alaisuudessa. Työntekijöiden tehtävänä on toteuttaa yhdistyksen toimintasuunnitelmaa hallituksen antamien ohjeiden mukaan. Työntekijöiden lähiesimiehenä toimii toiminnanjohtaja. Puheenjohtaja on toiminnanjohtajan esimies.

Kulunut vuosi sisälsi henkilöstön osalta paljon muutoksia. Kahden pitkäaikaisen työntekijän työsuhde päättyi vuoden 2024 aikana toisen jäädessä eläkkeelle helmikuussa ja toisen irtisanouduttua lokakuussa. Tammikuussa aloitti vakituiseissa työsuhteissa osa-aikainen hankeasiantuntija. Loppusyksystä rekrytoitiin vakituiseen työsuhteen hankeasiantuntija ja määräaikaiseen työsuhteeseen hankekoordinaattori. Heidän työsuhteensa alkoi tammikuussa 2025. Ykkösakselilla oli Leader-toiminnassa vuonna 2024 neljä kokoaikaista vakituista työntekijää; toiminnanjohtaja ja kolme hankeasiantuntijaa. Määräaikaisia hanketyöntekijöitä oli yksi. Näistä työsuhteista kertyi yhteensä 2,95 henkilötyövuotta, joista Leader-toimintaan 2,5 henkilötyövuotta. Leader-toimintaraha riittää keskimäärin 2,2 henkilötyövuoden palkkaamiseen. Vakituinen henkilökunta osallistui varsinaisen Leader-työn lisäksi yhdistyksen omien hankkeiden toteutukseen. Liitteen taulukko 5.

Ykkösakselin toimisto sijaitsee Salon Suomenselällä Kitulan taajamassa. Yhdistyksen työterveyshuollosta vastaa Lääkäriasema Pihlajalinna Salosta. Työterveyshuollon työpaikkaselvitys on päivitetty joulukuussa 2022. Toiminnanjohtajalla on voimassa oleva ensiapukoulutus AVI:n työsuojelutarkastuksen suositusten mukaisesti.

Taloustilanne

Yhdistyksen toiminnan pääasiallinen rahoitus muodostuu Leader-toimintaan ja hankkeisiin saatavasta EU-, valtio- ja kuntarahoituksesta. Yhdistys kerää myös jäsenmaksuja. Yhdistys ei saa toimintaansa yleisavustuksia eikä muutakaan ”perusrahoitusta” ole käytössä. Yhdistyksen varsinainen toiminta on vähäistä ja sitä kautta kertyvä varainhankinta on pientä; jäsenmaksut ja mahdolliset korkotuotot. Yhdistyksen taloutta on hoidettu yhdistyksen hallituksen ja Leader-ohjelman toteuttamisesta annettujen viranomaisohjeiden mukaisesti. Ykkösakselin tavoitteena on toimia alueensa kokonaisvaltaisena kehittäjänä; ei pelkkänä hankerahoittajana. Kehittämistoiminta tapahtuu käytännössä omien ja rahoitettujen hankkeiden avulla. Yhdistyksen maksuvalmius on tällä hetkellä kunnossa.